

Experimental pragmatics

IRA NOVECK & DAN SPERBER (ARG.)

Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York: Palgrave MacMillan, 2004, viii + 348 or.

Hizkuntzaren filosofian eta hizkuntzalaritzan ditu bere erroak pragmatikak. Zentzu zabalean hartuta, hizkuntzaren erabileraren azterketa litzateke; zentzu hertsiagoan ulertuta (halaxe darabilte liburu honetan), berriz, pragmatikak aztertzen du hizkuntz ezaugarrien eta testuinguruko faktoreen arteko elkarrekintza esaldiak interpretatzean. Hainbat teoria sortu du, interpretazioari buruzko intuizioaren eta jokaerari behatzearen arteko nahasketa baliatuz froga gisa. Psikolinguistikak, berriz, hainbat metodo experimental garatu du ahozko hizkuntza aztertzeko. Biek aztertu izan dute gauza bera; alegia, nola zilegitzen digun hizkuntzaren eta testuinguruaren ezagutzak elkar ulertzea. Elkarri bizkar emanda aritu izan dira, halere, lantegi horretan, edo bakoitza bere bidea eginez, bederen: teoria landu izan du pragmatikak; praktika edo esperimientuen alderdia psikolinguistikak. Baina ez al litzateke osotasun handiagoa lortuko ikerketan bien ikuspegiak batuz gero? Zer elkarri laguntzea baino hoberik, diziplinartekotasuna edo jakintza adarren arteko harremana hain garrantzitsu bilakatu den honetan? Halaxe sortu zen pragmatika experimentalaren (psikolinguistika, batez ere, baina baita arrazoitzearen psikologia ere) elkarlanetik.

Intuizioetan oinarritzea, horixe izan da pragmatikari askok euren hipotesiak frogatzeko erabili duten bitarteko bakarra; euren buruei galdetuz nola interpretatuko litzatekeen esaldi bat balizko egoera batean. Batzuetan, argudioa argitzen lagun diezaioke sortutako perpaus eta esaldiek aztertzaileari; beste batzuetan, argudioak aldaraziko dizkiote. Berez ez diote ezer txarrik ikusten liburuaren argitaratzaileek intuizioa froga gisa erabiltzeari, intuizioak sistematikoak izaten direla-eta subjektuen artean. Honako abantaila hauek aipatuko genituzke, Leechi (1992) eta McEnery eta Wilsoni (1996) jarraiki. Batetik, perpaus gramatikalak, eta anbiguotasunik gabeak, sortzen dira intuizioari jarraituz; hiztunaren hizkuntz gaitasunari dagokionez gero, hizkuntzaren barne ezagutzari. Bestetik, ez da itxia, ezpada amaigabea; nahi adina perpaus sor daiteke gaitasunean oinarrituta. Bide ematen du normalean erabiltzen ez diren perpausak sortzeko; beharbada, hain arruntak ez direlako, corpusean agertzen ez diren perpausak, hizkuntzaren aldetik egokiak izan arren. Horiez gain, denbora aurrezten da hizkuntz gaitasunaren bidez adibideak sortzean, corpusean egin beharreko bilaketaren aldean, esaterako.

Argitaratzaileen arabera, beraz, ez du oztoporik intuizioan oinarritzeak. Aipa daitezke, alabaina, batzuk, Leechi (1992) eta McEnery eta Wilsoni (1996) jarraituz, berriro ere. Hasteko, egiaztatu gabe gelditzen dira sortutako adibide horiek; eta, ondorioz, ezin da horietan bakarrik oinarritu, beste hiztun batzuen senarekin kontrastatu gabe. Horri erantsi behar zaio adibide artifizialak sortuko direla, batzuetan; hizkuntzari dagokionez egokiak izan arren, asko erabiltzen ez direnak. Azkenik, metodologia hori darabiltenei sarritan egin zaien kritika aipatu behar: adibideak komeni ahala eta komeni denerako sortzea; alegia, norberak sortutako hipotesi edo teoria bat babesteko, beste ezerekin alderatu gabe. Hori dela eta, komenigarria da, eta aberasgarria, norberaren intuizio hori beste hiztun batzuenarekin alderatzea. Dena delako intuizioa bat badator besteen senarekin, indartu egingo da; bat ez badator, aldiz, berrikusarazi egingo dio hiztunari bere intuizioa. Azken batean, norberaren intuizio hutsa motz gera daiteke, zenbaitetan, beste batzuenarekin alderatu gabe.

Hain zuzen, beste baliabide bat erabili izan da, hizkuntzalaritzan, intuitioz sortutako adibideak kontrastatzeko edo erkatzeko, nahiz datuak biltzeko: *corpusa*. Benetako adibideetan oinarrituta aztertu behar da hizkuntza, horixe izan zen XIX. mendeko eta XX.aren lehenbiziko urteetako hizkuntzalarien oinarritzko printzipioetako bat.

Gerora, jabetu dira, halaber, aztertzaileak, edo onartu dute, esperimentuak egitea dela hizkuntzaren erabileraren gaineko intuizioak kontrastatzeko eta datuak biltzeko beste bitarteko bat. Eta hurbilean zuen izan baliabide hori erabiltzen zuen jakintza adarra hizkuntzalaritza-pragmatikak. Psikolinguistikaren eremu zabalaren baitakoak dira pragmatikak aztertzen dituen fenomenoa. Kasu gutxi egin izan dio, ordea, psikolinguistikak pragmatikari; baita pragmatikak psikolinguistikari ere. Badute zer harturik, ordea, elkarrengandik biek ala biek.

Abantaila bikoitza luke pragmatikak psikolinguistika kontuan hartuz gero: batetik, froga esperimentalak erabili ahalko lirarteke, intuizioarekin eta grabazioekin batera, hipotesiak baieztatuzeko nahiz baztertzeko, esperimentuetatik lortutako datuen fidagarritasuna eta frogatze-balio gogorra direla medio. Bestetik, baliozko presioa ezarriko liokete esperimentuak teorizazioari. Zorroztasun teoriko handiagoa izango luke, esperimentuaren bidez lortutako datuek teoriak berrikusi eta fintzea eskatzen baitute. Indartu egingo litzateke, beraz, pragmatika.

Psikolinguistikak, berriz, pragmatikan garatutako eskuduntza, kontzeptu eta teoriak eskainitako abantaila luke; batetik, izaera psikolinguistikoko argia duten hainbat fenomeno hobeto deskribatu eta esplikatuzeko, eta, bestetik, paradigma esperimental berriak garatzeko.

Idea nagusi horiexekin aurkezten dute, bada, liburuaren argitaratzaileek pragmatika esperimental, eurek abiatutako bidea, liburuaren sarrera interes-

garri eta argigarrian. Lagungarria da oso eremu berriaren nondik norako nagusien berri izan nahi duenarentzat. Nolanahi den, argi dute ez zirela hutsetik abiatu azterketa eremu berria sortzean. Aurretik ere baziren bide hori urratu zuten beste lan batzuk. Hurbiltze aitzindari horiei eskainia da, hain zuzen, liburuaren lehenengo atala. Bost artikulua biltzen ditu. Lehenbizikoan, gauzei nola egiten zaien erreferentzia dute aztergai Clark eta Bangerterrek. Segidan, lau gai mota lantzen ditu Gibbsek: promesak egin eta ulertzea, deskripzio definituak ulertzea, zeharkako hizketa-ekintzak egin eta interpretatzea eta hiztunek esandakoa eta esaldiaren esanahi literala bereiztea. Hirugarrenean, pragmatikaren modulurik ba ote den aztertzen du Glucksbergerrek, metaforak abiapuntu dituela. Laugarren lanean, esperimenduak egiteko baliatzen diren arrazoitzeko eta epaitzeko metodoen berri ematen du Politzerrek, kuantifikatzaileak eta baldintza adibidetzat hartuta. Eta, azkenik, jendeak kuantifikatzaileak nola interpretatzen edo ulertzen dituen aztertzen dute Sanford eta Moxeyk.

Bigarren atalak pragmatika esperimentaleko egungo gaiei buruzko beste bost lan biltzen ditu. Hasteko, errelevantziaren teoriako printzipio kognitiboa eta komunikatiboa frogatzen dituzte Van der Henst eta Sperberrek, esperimenduen bidez. Peleg, Giora eta Feinek, berriz, testuinguruak esaldiak interpretatzean duen eragina aztertzen dute. Jarraian, garunaren ekintza elektrikoa nola neur daitekeen azaltzen digu Coulsonnek, EEG (elektroenzefalograma) eta ERPak (*event-related brain potential* edo gertaerei loturiko garunaren potentzialak) zertan dautzan esplikaturik. Honako gai hauek jartzen ditu adibidetzat: txantxak ulertzea; metaforak ulertzea; hizketa-ekintza zuzenak eta zeharkakoak; eta esplikaturak, inplikaturak eta inplikazioak bereiztea. Ondoren, haurrek promesak nola ulertzen dituzten dute aztergai Bernicot eta Lavalek, eta nola garatzen den ulertze hori adinarekin. Bukatzeko, *'even if'* ('nahiz eta') elementua aztertzen dute Handley eta Feeneyek.

Azkeneko atala, berriz, gai jakin bati eskainia da osorik; inplikatura 'eskalarr' direlakoei, hain zuzen. Elkarrizketa-inplikatura orokortu mota bat dira. Jar dezagun adibide bat (Noveck eta Sperberri (2007, 186 or.) hartua):

- (1) (a) «Gonbidatu batzuk iritsi dira»
- (b) «Gonbidatu guztiak iritsi dira»
- (c) «Ez dira gonbidatu guztiak iritsi»

Normalean, entzuleak usteko du (1a) esaldiaren hiztunak (1c) inplikatu duela (1a) esaldia eginez. Griceren (1967) azterbidearen arabera, elkarrizketa-inplikatura orokortua litzateke (1c). Inplikatura orokortu deritza esaldi bateko hitzen forma jakin bat esaldi batean erabiltzean, normalean (alegia, testuinguru edo egoera jakin bat gogoan izan gabe), inplikatura jakin bat edo mota jakin bat sortzeari. Kasu honetan, 'batzuk' genuke. Forma hori esaldi batean erabiltzean, normalean, 'batzuk, eta ez guztiak' inplikatura sortuko da. (1b)

esaldia informatiboagoa da; beraz, hiztunak (1a) esaldia egin badu, horretarako arrazoiaren bat baduelako izango da. Tankera horretakoa litzateke arrazoi bidea.

Esango genuke inplikatura eskalarren gainean argitaratu dela lanik gehien, azken urteetan, pragmatika esperimentalaren baitan; lan asko eta askotarikoak daude. Badirudi pragmatika esperimentalaren gune bilakatu dela, nola bait, inplikatura mota hori. Liburu honetan atal berezi bat izatea da horren erakusgarri. Lau artikuluk osatzen dute azken atala, honako egile hauenek: Bezuidenhout eta Morris; Chierchia, Guasti, Gualmini, Meroni, Crain eta Foppolo; Noveck; eta Reboul. Inplikatura eskalarren gaineko lan ugarien adibide bat besterik ez dira horiek. Beste hainbat lan aipa daiteke, horiez gain. Esate baterako: Breheny eta beste (2005), Chierchia (2004), Nieuwland eta beste (2010), Noveck (2001), Noveck eta Sperber (2007) eta Pouscoulous eta Noveck (2009).

Edozein moduz ere, ondo islatzen dute liburu honetara bildutako lau lan horiek zein den inplikatura mota horiek aztertu dituzten lanen arreta-gune nagusia: zer hurbiltzek ematen du egokien inplikatura eskalarrak direlakoak prozesatzearen berri? Horixe da pil-pilean den galdera edo eztabaida; inplikatura eskalarrei buruzko lan guztiek, ez bada gehienek, aztertzen dute, esperimentuen emaitzei erreparatuta, zer ikuspegiren aurreikuspenak diren egokienak. Bi hurbiltze nagusi daude, izan ere, inplikatura eskalarrak prozesatzearen gainean: hurbiltze neo-gricearra,¹ batetik (ikus Levinson 2000 eta Horn 1984, besteak beste); eta errelebantziaren teoriaren ikuspegia,² bestetik (ikus Carston 1998 eta Sperber eta Wilson 1986/95, beste batzuen artean).

Hurbiltze neo-gricearraren arabera, automatikoki sortzen dira inplikatura eskalar direlakoak, perpausaren egituran soilik oinarrituta, nahiz eta, gero, ezaba daitezkeen, testuinguru jakin batek hala eskatzen duenean. Prozesatzeko ahalegina eskatuko luke horrek. Inplikazioen eskala bateko elementutzat dituzte gisa horretako inplikaturak sorrarazten dituzten terminoak, zeintzuk indarraren edo informagarritasunaren arabera dauden ordenatuta. Lehentxeago ekarritako adibidean, esaterako, honako hau litzateke eskala: <denak, gehienak, asko, batzuk>. Termino ahul bat duen esaldia erabiltzeak inplikatzeko du gogorragoa duen esaldia ukatzen dela, edo faltsua litzatekeela esaldi horrek adierazitako proposizioa. Errelebantisten arabera, berriz, elkarrizketa-inplikaturen gisakoak dira inplikatura eskalarrak. Prozesu beraren arabe-

¹ *Default* edo *bestarik ezeko* esaten diote hurbiltze horri liburu honetako Bezuindenhout eta Morris egileek, esaterako. Baita Breheny eta beste (2005) ere. *Lokalista*, berriz, Reboulek, liburu honetako bere artikuluan.

² *Context-driven approach* (edo testuinguruaren araberako ikuspegia) izendapena darabilte Breheny eta beste (2005); Bezuindenhout eta Morrisek *underspecification model* (edo zehazpenik ezaren eredua), eta Reboulek *globalista*.

ra sortzen dira bi inplikatura motak, eta testuinguruaren laguntza dagoenean bakarrik; alegia, hasieratik hartzen da kontuan testuingurua. Esplikatura mailako aberastutako edukitzat dituzte, eta prozesatze-ahalegina eskatzen dute. Beraz, inplikatura eskalartzat hartutako elementuak ez dira eskalarrak errelebantziazeentzat, eta ezta inplikaturak ere derrigorrez (Noveck eta Sperber 2007). Batzuetan, aski izango da interpretazio edo esanahi logikoa; eta, beste batzuetan, berriz, aberastu egiten da.

Inplikatura eskalarrei buruzko esperimendu gehienetan, prozesatzen denbora neurtzea baliatu dute aztertzailerik bi ereduak frogatzeko. Ikuspegi neo-gricearra edo *besterik ezekoa* zuzena bada, denbora gutxiago pasatuko du parte-hartzaileak balizko inplikatura eskalar bat interpretatzean; denbora gehiago, aldiz, halakorik ez denean, lehenbizi prozesatu eta ondoren ezabatu egin beharko baitu. Errelebantziaren teoriak, berriz, aurreikusten du, testuingururik ez denean, prozesatze-ahalegin txikiagoa eta denbora gutxiago eskatzen duela interpretazio literalak aberastutakoak baino. Testuingurua kontuan hartuz gero, ostera, inferentzia motaren arabera da prozesatzeko ahalegina eta denbora (Noveck eta Sperber 2007).

Hain zuzen, *besterik ezeko* ikuspegiaren aurreikuspenen kontrakoak izan dira orain arte egin diren esperimendu lanen emaitzak: erakutsi dute parte-hartzaileek denbora gehiago pasatzen dutela prozesatzen inplikatura eskalarra inferituz gero. Eta joera handiagoa dute erantzun logikoa egiazkotzat jotzeko, erantzuteko denbora gutxiago emanaz gero (Bott eta Noveck 2004). Bada beste ondorioz ere, horrez gain: haurrak 'logikoagoak' dira helduak baino (Noveck 2001), zazpi urte bete artean (Pouscoulous eta Noveck 2009); joera txikiagoa dute itemak aberasteko. Har dezagun esperimendu bateko adibide bat (Bott eta Noveck 2004). Parte-hartzaileek erantzun behar zuten egiazkoa edo faltsua den ondorengo esaldia, zeina ez den informatiboa:

(2) «Behi batzuk ugaztunak dira»

Eduki literala ('...batzuk eta beharbada guztiak...') inferitzen duenak, alegia logikoki erantzuten duenak, esaldia egiazkoa dela erantzungo du. Inplikatura eskalarra ('...batzuk eta ez guztiak...') inferitzen duenak, berriz, hau da, pragmatikoki erantzuten duenak, faltsua dela.

Hain zuzen, inplikatura eskalarren gainean egindako esperimendu horiek adibide dira erakusteko esperimenduak baliagarri direla hurbiltzeak, ikuspegiak, teoriak, eta abar berrikusteko eta fintzeko. Esperimendu horiek erronka ezarri diote hurbiltze neo-gricearrari, berrikusi egin beharko dute euren teoria; alegia, berriro pentsatu beharko dute egokia ote den elkarrizketa-inplikatura orokortuak *besterik ezeko* inferentziak direlako baieztapena (Noveck eta Sperber 2007).

Hamalau artikuluk osatzen dute, beraz, liburua; eta bi argitaratzaile eta egileez gain, beste hogeita lau parte-hartzaile ditu. Aurretik Lyongo Institut

des Sciences Cognitivesen egindako *Workshop towards Experimental Pragmatics* jardunaldietan aurkeztutakoak dira lan guztiak, 2001ean.

Gai bera lantzen dute hirugarren ataleko artikuluek, eta, zenbaitetan, errepikatu egiten dira gaiak gainerako artikulua batzuetatik besteetara ere; artikulua bakoitza aurkeztean ikusi ahal izan dugun moduan. Esaterako, promesak egitea aztertzen dute Bernicot eta Lavalek euren lanean, eta gai horixe bera, besteak beste, du aztergai Gibbsek berean. Metafora aztertzen du Glucksbergek, eta metaforari egiten dio erreferentzia Coulsonnek, beste gauza batzuen artean. Kuantifikatzaileei heltzen diete Sanford eta Moxeyk, eta orobat Politzerrek, baldintzarekin batera. Aztertzaile batek baino gehiagok gai bera lantzeak aukera ematen du, batzuetan, lan bateko emaitzak bestekoekin osatuz, ikuspegi osoagoa izateko, edo ikuspegiak alderatzeko. Eremu zabala izaki, pragmatikaren punta batetik besterainoko gaiak lantzen dituzte artikuluek, ikusi dugunez; pragmatikan garrantzia izan duten eta duten hainbat gai. Ez dituzte, inola ere, eremu horretan jorratu izan diren gai eta fenomeno guztiak lantzen; erakusketa zabala da, edozein moduz ere. Hasierako lanetatik hasita ikus daiteke era askotako gaiak jorra daitezkeela eremu berriaren ikuspegitik, nahiz eta badirudien inplikatura eskalarren gaia bilakatu dela pragmatika esperimentalaren gune, azken urteetan, oraindik orain esan bezala.

Aztergaien izaerari dagokionez, fenomenoak dituzte aztergai gehienek; eta, gehienetan, esperimentuen bidez frogatzen dute egokiak diren fenomeno horien berri emateko sortutako azalpenak, edo aztertzen zein den eman diren azalpenetatik egokiena. Edonola ere, teoriak berak dituzte aztergai batzuek. Van der Henst eta Sperberrek, esaterako, errebantziaren teoriako printzipio kognitiboa eta komunikatiboa frogatzen dituzte esperimentuen bidez, aurretik esan bezala. Glucksbergek, berriz, pragmatikaren beraren izaera du aztergai, eta ondorioztatzen du badela pragmatikaren modulurik, sintaxiarena eta semantikarena badiren bezala.

Gai aldetik ugaria da, eta, halaber, metodoei dagokienez. Hainbat metodo esperimental darabiltzate liburu honetako egileek: prozesatzeko denbora neurtzea (begien mugimendua neurtuz), arrazoitzeko zeregina, inferentziaren zeregina, egia-balioa epaitzeko zeregina, garunaren ekintza elektrikoa neurtzea (EEG, ERP eta fMRI direlakoak), *Wason selection task* delakoa eta hizketa sortzeko zeregina, beste batzuen artean. Bereziki metodo horietako batzuk esplikatzeraz bideratzen dute euren lana egile batzuek, dituzten abantailak eta mugak azalduz. Politzerrek, esate baterako, arrazoitzea eta epaitzea ditu aztergai. Van der Henst eta Sperberrek, berriz, arrazoitze-zeregina, *Wason selection* zeregina eta hizketa sortzeko zeregina. Coulsonnek, ostera, garunaren ekintza elektrikoa neurtzeko tresnak.

Egile batzuek euren azterketa jakinen emaitzak darabiltzate aztergaia lantzean; beste hainbatek, berriz, beste egile batzuen azterketen emaitzak balia-

tzen dituzte euren aztergaiari dagozkion ondorioak ateratzeko. Baina aipatu beharra dago gehienek ez damaigutela euren azterketa egiteko erabilitako esperimentuen berri zehatzik, ezpada laburpen bat eta emaitzak, gainerako xehetasunetan gehiegi sartu gabe. Horrelako lan batean espero liteke, behar bada, metodoen gaineko pista gehiago; aitzitik, zenbaitetan, oso gaineratik esplikatzeko dituzte, oso orokorrean, eta zaila da lan bakoitzean erabilitako esperimentua behar bezala ulertzea. Egia da luze jotzen duela azterketa bat goitik behera esplikatzeko, baina, batzuetan, zehaztasun pixka baten falta sumatzen da, edo azterketa zehatzen nondik norakoen berri gehixeago ematearena.

Aztergaien, ikuspegiaren eta metodoen zabaltasunak aukera ematen du saltokako irakurketa egiteko, edo norberak interesgarri irizitako artikulua hura irakurtzeko; alegia, ez du hasieratik bukaerarako irakurketa eskatzen lanak, artikuluz osatu izaki. Baina galdera bat sorrarazten digu zabaltasun horrek: zeinahi gai pragmatiko zeinahi bitarteko edo metodoen bidez aztertzen duen edozein lan har al daiteke pragmatika esperimentalizatuz? Hala dirudi liburu honetako artikuluei nahiz beste hainbati erreparatuz gero. Ez ote da zabalegia eta mugagabea? Ez al du mugarik gai eta metodoei dagokienez? Ez al da iragazkirik?

Eremu emankorra da, hortaz, pragmatika esperimentalarena, eta gero eta zabaltzen ari diren aztergaiak: hizkuntza eta kognizioa, ukazioa, semantikaren eta pragmatikaren arteko muga, erreferentzia zuzena, autismoa eta pragmatika... Azken hori da, esaterako, aipagai dugun liburuan falta den alderdi bat. Artikulu batzuek haurren hizkuntzaren jabeak aztertzen dute, nola ulertzen eta prozesatzen dituzten haurrek fenomeno pragmatiko jakin batzuk, edo nola garatzen diren adinaren arabera. Beste batzuek, aldiz, helduekin egiten dituzte azterketak. Badira bien emaitzak alderatzen dituzten lanak ere; inplikatura eskalarrei dagokienez, batez ere. Ez dago, haatik, nahasmendu edo arazoren bat duten haur eta helduen ulermena eta prozesatzea aztertzen duen lanik liburuan. Gauza bera esan beharra dago ukazioari buruz ere, ez du lekurik lan honetan. Aitzitik, abian da ukazioa esperimentuen bidez aztertzen duen ikerlerroa gaur egun (ikus, besteak beste, Noveck 2009 eta Tian eta beste 2010). Badira aipatutako elementuez eta gaiez bestelako batzuk ere azken urteetako lanetan. Honako hauek, besteak beste: 'eta' juntagailua (ikus, esaterako, Noveck eta Chevaux 2002 eta Noveck eta beste 2009), 'edo' juntagailua (Noveck eta beste 2002 eta Chevallier eta beste 2008, beste batzuen artean), txertatutako inplikaturak (Pouscoulous eta Geurts 2009), inferentziak (Noveck 2009) eta esanahi esplizitua eta inplizitua bereiztea (Gibbs eta Moise 1997 eta Nicolle eta Clark 1999).

Eta badira izan pragmatika esperimentalaren baitan argitaratutako lan ugari eta askotariko horiek ezagutzera emateko guneak. Izan ere, Lutonen

(1998an), Lyonen (2001ean) eta Milanen (2004an) egindako jardunaldien ondoren, bi urtetik behin egiten da pragmatika esperimentalaren gaineko nazioarteko kongresua. 2005ean Cambridgen hasi, eta Berlinen (2007an) eta Lyonen (2009an) izan du segida. Bartzelonan izango da hurrengo bilkura, 2011ko ekainean. Bestalde, saio bereziak izan ditu beste kongresu batzuetan. Esate baterako, International Pragmatics Associationen (IPrA) kongresuan, 2005ean eta 2007an; eta, 2008an, International Association for the Study of Child Languagesen (IASCL) kongresuan eta DGfS kongresuan. Horri erantsi behar zaio *Experimental Pragmatics in Europe* (Euro-Xprag) izeneko sarea sortu zutela Ira Noveckek (Lyon), Bart Geurtsek (Nijmegen) eta Uli Sauerlandek (Berlin), 2009an, European Science Foundationek lau urterako emandako dirulaguntza bati esker. Urte horretan bertan egin ziren sare horrek bul-tzatutako lehenbiziko jardunaldiak, Lovainan. Honako web orria du sareak: <http://www.euro-xprag.org/>. Aipatzekoa da, berebat, 2006an defendatu zirela pragmatika esperimentalari buruz egindako lehenbiziko bi tesiak: Katsosena eta Pouscoulousena. Pragmatika esperimentalak badu oso-osorik berari eskainitako atari bat ere: <http://www.experimentalpragmatics.com/>. Nahi duenak hor topatuko du informazio gehigarri eta eguneratua.

Azterketa eremuaren egoera zein den ikusita, iduri du bi aukera izango dituela, hemendik aurrera, pragmatika esperimentalaren eremuan berria den zerbaitekin egin nahi duenak, edo pragmatika esperimentalari ekarpen esanguratsua egin nahi dionak: (i) orain arte esperimentuen bidez aztertu gabeko gai edo arazo pragmatikoei heltzea edo (ii) gai 'zaharrak' metodo berrien bidez aztertzea.

Azken horren haritik tiraka, deigarria egin zaigu, liburuko lanetan eta hortik kanpokoetan, esperimentuei lotutako zailtasun edo oztopo bat ez aipatzea; parte-hartzaileak topatzearena, hain zuzen. Aztertzaileek ez bide dute zailtasunik izan horretan. Ikus daiteke unibertsitatean jotzen dutela, askotan, esperimentuetan parte hartuko duten subjektuen bila, eta badirudi unibertsitatean bertan dituztela azterketa jakin batzuk egiteko tresnak ere. Ezin esan, ordea, hain erraza denik kasu guztietan; ez, behintzat, gurea bezalako hizkuntza txikiak aztergai direnean. Batzuetan, ez da erraza izaten esperimentuetan parte hartzeko ezaugarriak betetzen dituzten subjektuak topatzea, eta ezta azterketa horiek egiteko bitarteko egokiak eskura izatea ere.

Oharrak ohar, garbi dago bide emankorra ikusi zutela aurrean pragmatikaren eta psikolinguistikaren arteko elkarlana garatzea bururatu zitzaizkien. Liburuan bildutako egile guztiek, ez bada gehienek, aipatzen dute, esplizituki, bi eremuen arteko elkarlanaren garrantzia, eta biei dakarkien onura. Irudipena dugu gehiago duela irabazteko pragmatikak psikolinguistikatik, psikolinguistikak pragmatikatik baino. Norabide horretako eragina aztertzen dute, hain zuzen, lan gehienek. Baina badirudi psikolinguistikarentzat ere erronka polita

dela, orain arte erabili izan dituen metodoak hedatzeko, zehazteko edo finztzeko, nahiz gai berrien eskakizunei egokitutako metodo berriak sortzeko.

Lan asko ekarri du, inondik ere, hasitako bideak, eta askotarikoak, oraindik eta zabaltzenago direnak. Liburu erabilgarria topatuko du eremu berriaren hastapenak eta nondik norako nagusiak ezagutu nahi dituenak.

Erreferentzia bibliografikoak

- BOTT, LEWIS & IRA A. NOVECK (2004), «Some utterances are underinformative: The onset and time course of scalar inferences». *Journal of memory and language* 51 (3): 437-457.
- BREHENY, RICHARD; NAPOLEON KATSOS & JOHN WILLIAMS (2005), «Are generalized scalar implicatures generated by default? An on-line investigation into the role of context in generating pragmatic inferences». *Cognition* 100: 434-463.
- CARSTON, ROBYN (1998), «Informativeness, relevance and scalar implicatures». In R. Carston & S. Uchida (arg.), *Relevance theory: Applications and implications*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 179-236 or.
- CHEVALLIER, CORALIE; IRA A. NOVECK; TATJANA NAZIR; LEWIS BOTT; VALENTINA LANZETTI & DAN SPERBER (2008), «Making disjunctions exclusive». *The Quarterly Journal of Experimental Psychology* 61 (11): 1741-1760.
- CHIERCHIA, GENNARO (2004), «Scalar Implicatures, Polarity Phenomena, and the Syntax/Pragmatics Interface». In A. Belletti (arg.), *Structures and beyond*, Oxford: Oxford University Press, 39-103 or.
- GIBBS, RAYMOND W. & JESSICA F. MOISE (1997), «Pragmatics in understanding what is said». *Cognition* 62: 51-74.
- GRICE, PAUL (1967): «Logic and conversation». In D. Davidson & G. Harman (arg.) (1975), *The logic of grammar*, Encino: Dickenson, 64-75 or. Argitaratua, baita ere, in P. Cole & J.L. Morgan (arg.) (1975), *Syntax and semantics 3: Speech acts*, New York: Academic Press, 41-58 or. Berrargitaratua in P. Grice (1989), *Studies in the way of words*, Cambridge (MA): Harvard University Press, 22-40 or.
- HORN, LAURENCE (1984), «Towards a new taxonomy for pragmatic inference». In D. Schiffrin (arg.), *Form and use in context: Linguistic applications (GURT'84)*, Washington, DC: Georgetown University Press, 11-42 or.
- LEECH, GEOFFREY (1992), «Corpora and theories of linguistic performance». In J. Svartvik (arg.), *Directions in Linguistics. Proceedings of Nobel Symposium 82 Stockholm, 4-8 August 1991*, Berlin: Mouton de Gruyter, 105-122 or.
- LEVINSON, STEPHEN C. (2000), *Presumptive meanings. The theory of generalized conversational implicature*. Cambridge, London: MIT Press.
- MCENERY, TONY & ANDREW WILSON (1996), *Corpus linguistics: an introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- NICOLLE, STEVE & BILLY CLARK (1999), «Experimental pragmatics and what is said: a response to Gibbs and Moise». *Cognition* 69: 337-354.
- NIEUWLAND, MANTE S.; TALITZ, TALITZ, GINA R. KUPERBERG (2010), «On the incrementality of pragmatic processing: An ERP investigation of informativeness and pragmatic abilities». *Journal of memory and language* 63: 324-346.

- NOVECK, IRA (2001), «When children are more logical than adults: experimental investigations of scalar implicature». *Cognition* 78: 165-188.
- NOVECK, IRA A. (2009), «Inferential comprehension». In L. Cummings (arg.), *The Pragmatics Encyclopedia*, London: Routledge.
- NOVECK, IRA (2009), «Meaning and inference linked to negation: An experimental pragmatic approach». In U. Sauerland & K. Yatsushiro (arg.), *Semantics and pragmatics: From experiment to theory*, Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York: Palgrave Macmillan, 113-123 or.
- NOVECK, IRA A. & FLORELLE CHEVAUX (2002), «The pragmatic development of and». In B. Beachley, A. Brown & F. Conlin (arg.), *Proceedings of the 26th Annual Boston University Conference on language development*, Somerville, MA: Cascadilla Press, 453-463.
- NOVECK, IRA; GENNARO CHIERCHIA; FLORELLE CHEVAUX; RAPHAËLLE GUELMINGER & EMMANUEL SYLVESTRE (2002), «Linguistic-pragmatic factors in interpreting disjunctions». *Thinking and reasoning* 8 (4): 297-326 or.
- NOVECK, IRA & DAN SPERBER (2007), «The why and how of experimental pragmatics: The case of 'scalar implicatures'». In N. Burton-Roberts (arg.), *Advances in pragmatics*, Basingstoke: Palgrave, 184-212 or.
- NOVECK, IRA; CORALIE CHEVALLIER, FLORELLE CHEVAUX (2009), «Children's enrichments of conjunctive sentences in context». In P. De Brabanter & M. Kissine (arg.), *Utterance Interpretation and Cognitive Models (Current research in the semantic/pragmatics interface vol. 20)*. Bingley: Emerald, 211-234 or.
- POUSCOULOUS, NAUSICAA & IRA A. NOVECK (2009), «Developmental aspects of the semantic/pragmatic distinction». In S. Foster-Cohen (arg.), *Language acquisition*. London: Palgrave Macmillan, 196-215 or.
- POUSCOULOUS, NAUSICAA & BART GEURTS (2009), «Embedded implicatures?!?». *Semantics and pragmatics* 2: 1-34.
- SPERBER, DAN & DEIRDRE WILSON (1986/95), *Relevance. Communication & cognition*. Oxford: Blackwell.
- TIAN, YE; RICHARD BREHENY & HEATHER J. FERGUSON (2010), «Why we simulate negated information: A dynamic pragmatic account». *The Quarterly Journal of Experimental Psychology* 63 (12): 2305-2312.

Larraitz Zubeldia

ILCLI eta Hizkuntzalaritza eta
Euskal Ikasketak saila (EHU)